

-
Anı
Biyografi
-

DK
100
Cumhuriyetimiz
100 Yaşında

Şairler ve Ben

Oktay Akbaal

Oktay Akbal, 1923'te İstanbul'da doğdu. Salih Şehabettin Bey'in oğlu, ilk gerçekçi Türk romancılarından Ebubekir Hâzım Tepeyran'ın torunudur.

Saint Benoit Fransız Lisesi'nde başladığı ortaöğrenimini, 1942'de İstiklal Lisesi'nde bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk (1944) ve Edebiyat (1946) fakültelerine devam etti, ancak yüksek öğrenimini yarıda bırakarak kendini yazarlığa verdi.

Edebiyat ve gazetecilik dünyasına *Servet-i Fünun* dergisinde sekreterlik yaparak adım attı. *Vatan* gazetesinde sanat yazıları, kitap eleştirileri yazdı. 1969-1991 arası *Cumhuriyet* gazetesinde fıkra yazarlığı yaptı. 1992-1999 yılları arasında *Milliyet* gazetesinde köşe yazarlığı yaptıktan sonra yeniden *Cumhuriyet* gazetesine döndü. Gazetecilikle birlikte başladığı öykü yazarlığının ürünleri edebiyat dergilerinde yayımlandı. Daha çok öykücülüğüyle tanındı. Ancak roman, deneme, söyleşi, anı kitapları, günce türlerinde de eserler yazdı. *Suçumuz İnsan Olmak* ile Türk Dil Kurumu 1958 Roman Ödülü'nü, *Berber Aynası* ile 1959 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, bütün yapıtlarıyla 2000 yılı Orhan Kemal Roman Ödülü'nü kazandı. *Suçumuz İnsan Olmak* 1986'da Erdoğan Tokatlı yönetmenliğinde filme çekildi.

Oktay Akbal, 28 Ağustos 2015'te Muğla'da vefat etti.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Hey Vapurlar Trenler
Yalnızlık Bana Yasak
Önce Ekmekler Bozuldu
İnsan Bir Ormandır
Suçumuz İnsan Olmak
Garipler Sokağı

ŞAİRLER VE BEN

Yazan: Oktay Akbal
Editör: Sevgöl Sönmez

Yayın hakları: © 2023 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ő.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Çağdaş Yayınları, 1999

Doğan Kitap'ta 1. baskı / Ağustos 2023 / ISBN 978-625-6843-68-4

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer
Sayfa uygulama: Yiğit Berker
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnŐ. San. Tic. A.Ő.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İŐ Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 446 05 99
Sertifika No: 20699

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ő.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 ŐiŐli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Œairler ve Ben

Oktay Akbal

İçindekiler

Sunuş.....	9
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

Şair Dostlarım	11
Önsöz 1964	13
Önsöz 1977	16
Sait Faik Abasıyanık	18
Fazıl Hüsnü Dağlarca	23
Behçet Necatigil-I	30
Behçet Necatigil-II	34
Ziya Osman Saba-I	40
Ziya Osman Saba-II	51
Orhan Veli Kanık	57
Cahit Külebi	62
Salâh Bırsel	66
Sabahattin Kudret Aksal-I	72
Sabahattin Kudret Aksal-II	78
Özdemir Asaf-I	84
Özdemir Asaf-II	90
Nahit Ulvi Akgün	95
Rüştü Onur – Muzaffer Tayyip Uslu	99
Attilâ İlhan	103
Orhon Murat Arıburnu-I	107
Orhon Murat Arıburnu-II	111
Necati Cumalı	117
Kenan Harun	120

İKİNCİ BÖLÜM

Şairlere Ölüm Yok.....	125
Önsöz Gibi.....	127
Tevfik Fikret.....	130
Hüseyin Siret Özsever.....	135
Nâzım Hikmet.....	140
Necip Fazıl Kısakürek.....	147
Rıfat Ilgaz.....	156
Hasan İzzettin Dinamo.....	164
Celâl Sılay.....	169
Ruhi Su.....	174

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Şairler ve Ben.....	181
Sabahattin Kudret Aksal İle.....	183
Melih Cevdet Anday İle.....	191
Salâh Birsal İle.....	197
Necati Cumalı İle.....	204
Ceyhun Atuf Kansu İle.....	211
Cahit Külebi İle.....	218
Dizin.....	225

Sunuş

Bu kitap Oktay Akbal'ın 1999'da Çağdaş Yayınları tarafından *Şair Dostlarım* ve *Şairlere Ölüm Yok* kitaplarını birleştirerek yayımladığı *Şairler ve Ben*'in düzenlenmiş yeni basımıdır.

Oktay Akbal'ın 1964'te Elif Yayınları tarafından, 1977'de de Varlık Yayınları tarafından genişletilerek yayımlanan *Şair Dostlarım*'da ve 1994'te Özgür Yayınları tarafından yayımlanan *Şairlere Ölüm Yok*'ta aynı kişiler için yazdığı yazıları birleştirdim. Yazıların birleşmesinden kaynaklanan kimi tekrarlar olmakla birlikte bu haliyle Oktay Akbal'ın dostları hakkında yazdıklarını, izlenimlerini bütünlüklü olarak okuyabilmek mümkün oldu.

Şair Dostlarım bu kitabın birinci bölümünü, *Şairlere Ölüm Yok* ikinci bölümünü oluştururken *Şairler ve Ben*'e eklediği altı söyleşi de yine aynı adla üçüncü bölümü oluşturdu.

Oktay Akbal'ın şair ve yazar dostlarını anlatırken bahsettiği eserlerin yayım tarihlerini belirtmenin anlatılanları tarihsel bir bağlama yerleştirmek açısından gerekli olduğunu düşündüm. Kitabın sonuna eklediğim dizinde kişi ve kurum adlarıyla birlikte eserlere ve eserlerin yayım tarihlerine de yer verdim.

Sevengül Sönmez

BİRİNCİ BÖLÜM

Şair Dostlarım

Önsöz

1964

Bu yazılara olsa olsa öykümsü söyleşiler adını verebiliriz. Gençlik yıllarında tanıdığım, dostluk kurduğum kişiler üzerine yazılmış anılar, izlemler. Kimi daha o günlerde ününü yapmış, edebiyat tarihimize mal olmuştu. Kimi şiir alanında taze bir duyuş getirmek üzereydi. Kimi de ilk gençlik heyecanlarını yeni yeni mısralara döküyordu.

Uzun zaman “değer mi?” diye düşündüm, bu yazıları bir arada toplamaya değer mi? “Şair Dostlarım” ilk yayımladıkları günlerde ilgi çekmişti, ama uzun yıllar sonra bu ilgi kaybolmuş olabilirdi. Bu, eski sararmış gazete ve dergi parçacıklarını günlerce elimden düşürmedim. Önce kendim bir yabancıymışım gibi okudum bu yazıları. Hani Gide, “Ben miyim bunları yazan?” demiş ya. Ben de “Ben miydim vardım, bu yazıların bir önemi varsa, o da belirli bir bu serüvenleri yaşayan?” diye düşündüm. Şu kanya yaşam süresinde tanıdığım, sevdiğim, dostluk kurduğum şairlerin, kişiliklerini, özelliklerini, gündelik serüvenlerinin bazı bölümlerini tam bir içtenlikle yansıtmış olmasıydı. Niye saklamalı, bu yazıları okurken eski bir günlüğün sayfalarını karıştırıyormuşum gibi acılı tatlılı duygulanmalara kaptırdım kendimi.

Şair dostlarım!.. Bu kitapta bunların elbette ki hepsi yok. Pek çok ünlü şairi bu kitapta bulamayacaksınız. Benim de çok sevdiğim başka şairler var. Üstelik yakından tanıdığım, dostluk kurduğum şairler bunlar. Ama bugüne dek onlar için öykümsü söyleşi

yazmamışım. Ne yapayım, ben bir eleştirici, bir inceleyici değilim, canımın istediği zaman canımın dilediği konuları içimden geldiğince yazan bir insanım. Kim bilir bir gün o sevdiğim, tanıdığım, beğendiğim şairler için de yazılar yazar, *Şair Dostlarım*'ın ikinci cildinde bu yazıları bir araya getiririm. Şimdilik yazılmış olanlar bunlardı. Sizlere sunduğum da bunlar.

Ama düşünüyorum da bugün yazacağım “Şair Dostlarım” yazılarıyla eskiden yazmış olduklarımız arasında büyük ayrımlar bulunacak. Her geçen gün, geçen yıl bizlerden bir şeyler götürüyor.

Şimdi ben nasıl on-on beş yıl önceki insan olabilirim? O heyecanları, o duyguları yeniden aynı tatla yaşarım! Bu eski yazıları üzerlerinde büyük bir değişiklik yapmadan ufak tefek düzeltmelerle sizlere sunuyorum. O günler de bir geçmiş oldu artık. Genç kuşak der dururduk, genç şair, genç öykücü diye anılırdık. Şimdi bu “gençlik”, Edebiyat-ı Cedide'nin ceditliğine döndü. Bu yazılar “genç nesil”in gerçekten genç olduğu günlere götürecektir sizi. Saçları dökülmemiş şairler, kiloları doksana dayanmamış şairler, üniversite sıralarında, kantinlerde, içkili gazinolarda, Beyoğlu caddelerinde, avarelikler, seviler, serüvenler ardında şairler. Sanat heyecanları çeken şairler. Yeni tatlar, yeni duygular, yeni anlamlar getirmek için didinen şairler. Büyük yığının ilgisizliğini, kayıtsızlığını yenmek için durmadan çırpınan şairler. Yılların ardında kalan, bugün kendilerinin bile unutmaya başladıkları kişilikleriyle, anılarıyla, izlenimleriyle şairler. Kitabıma aldığım o parçalarda o günlerin havasını bozabilecek bir değişiklik yapmadım, elim varmadı. Bu yazıları okurken kendinizi 1947 ile 1954 yılları arasında bulacaksınız. Yıllar akıp gitmemiş, saçlar ağarmamış, yüzler buruşmamış, şairlerin heyecanı, gençliği yitip gitmemiş.

“Şair Dostlarım”, gerçekte “Ben ve Şair Dostlarım” demeliydim ya, yapamadım. Biliyorum her yazıda sözünü ettiğim şair dostum kadar kendimden de söz açmışım! Şair dostlarımın serüvenleri içinde kendi serüvenlerimi de anlatmışım! Bir bakıma,

bu yazılar benim de öykülerim, benim de söyleşilerim. Ortak olduğum, acısını, sevincini duyduğum anılar, serüvenler... Bu dağınık, gelişigüzel satırlar, bu öykümsü söyleşilerle sizi “Şair Dostlarım”ın on-on beş yıl önceki umut, heyecan, düş, sevi, ıfık dolu evrelerine, kısacık bir zaman süresince olsun götürebilsem bu yazıların bir yararı, bir önemi var demektir. Sizlerde şairlerin, bu kitapta olsun olmasın bütün şairlerin gizli evrelerine girmek, onların şiirlerini arayıp bulmak, yeniden okumak, isteğini, özlemini uyandırabilirsem bu yazılar boşuna yazılmamış demektir.

Önsöz

1977

Yıl 1977. *Şair Dostlarım'* da yer alan yazılar 1947-1950 arasında yazıldı, *Varlık* dergisinde yayımlandı. 1964'te ilk kez kitap olarak basıldı. Yazıldıklarından on üç yıl sonra... "Öykümsü Söyleşiler" demiştim ben bu yazılara. O günlerde eleştirmeci dostların neler yazdıklarını da kitabın arka bölümünde okuyacaksınız. İyi şeyler dediler, yararlı buldular. Edebiyat tarihimiz için hem belge hem tanıklık. Hele aradan bunca yıl geçtikten sonra tanıklık ve belge değeri daha da artmış, daha da anlam kazanmış.

Yeni basıma hazırlarken, tüm yazıları bir kez daha okudum, ama pek dokunmadım. Hatta dergide kalmış iki parçayı, Necati Cumalı ve Kenan Harun'la ilgili yazıları da ikinci basıma almayı yararlı gördüm. Cumalı için yazdığım yazı o günlerde olay olmuştu. Nedeni de Cumalı'nın –belki de haklı olarak– kızmasına yol açtığı, bu yüzden bana bir yanıt yazdığı için. Acılı tatlı yaşam parçacıkları şimdi güzelleşti, güncellikten çıkınca bir anlam kazandı.

Bu kitapta on altı şaire ait anı, izlenim ve görüşlerim var. İçlerinde şiiri bırakanlar var, yıllardır görüşmediklerim var, bir kez daha görüşmeyeceklerim var, kırgın olduklarım var, öte yandan 1950'deki sevgiyi, dostluğu, yakınlığı aynı çizgide sürdürdüklerim de var: Salâh Birsal, Sabahattin Kudret, Attilâ İlhan, Özdemir Asaf, Nahit Ulvi, Cahit Külebi gibi... Geçen bu yirmi yedi yılda çok sular aktı köprülerin altından, övgülerimde, sevgilerimde,

dostluklarımda yanıldığımı anladığım da oldu sonradan... Kimi yakın dostlukların sanıldığı gibi “yakın ve içten” olmadıkları anlaşıldı, daha uzak sandığım kişilerince çok daha yakın, çok daha içten duygular taşıdıkları da... Bunlar kişisel izlenimler, duygulanmalar elbet, ama ilk baskıya yazdığım önsözde de dediğim gibi, bu kitabın adı “Ben ve Şair Dostlarım” olmalıydı, “ben” şairler kadar öndedir bu yazılarda ondan...

“Şair Dostlarım” 1977’de “dostlarım” mıydı? Olsa olsa bu tanım 1950’ye uygun düşerdi. Dostluklar sürgit değildir. Yaşamımızın belirli anlarında arkadaşlık ettiğimiz kişiler de vardır. Zamanın acımasızlığı karşısında yıkılır gider çürükleri... Elbet 1950’deki “şair dostlar” bu kadar değildi, o günlerde yazdığım, yazmak istediğim başka şair arkadaşlar da vardı. Nitekim İlhan Berk için bir yazı hazırlamıştım, yayımlayamadım, sonra da yitirdim o yazıyı. Şiirleriyle dostluk kurduğum Oktay Rifat, Cahit Sıtkı, Melih Cevdet vb. şairler içinde “bir şeyler” yazmayı düşünmüştüm o yıllarda, olmadı.

Şimdi her şey geride kaldı, 1950’de... Yıl 1977! Dediğim gibi, eski dostluklardan sürüp gidenler var, yok olanlar var, gücü gitmiş azalanlar var, yeni, kendini duyuran başka dostluklar var. Hep istedim, *Şair Dostlarım*’ın ikinci cildini yazmayı. Kim bilir belki o da olur, bir-iki yıl sonra, “Şair Dostlarım 1980” de çıkar. Yaşam olanak tanırorsa, gücüm yeterse.

Yıllar bir bir geriye dönecek, 1950’de, 49’da, 48’de bulacaksınız kendinizi. 26, 27 yaşlarındaki Oktay Akbal’ın, üç aşağı beş yukarı kendisiyle yaşıt şair dostları, dostu olduğunu sandığı şairler için yazdığı “öykümsü söyleşi”lerle baş başasınız şimdi.

Sait Faik Abasıyanık (1906-1954)

Sait Faik'le ilk defa tozlu bir okul kitaplığı rafında karşılaştım. Henüz ortaokul sıralarındaydım. Her öğle vakti bu köhne kitaplığa koşar, elime ne geçerse okurdum. *Semaver*'i görür görmez elimi uzatıp aldım. Kim bilir belki de *Semaver* diye adı olan bir kitabın nasıl bir şey olabileceğini merak etmiştim. Sait Faik adını ilk defa görüyordum. İki yıl önce çıkmış bu kitabı oracıkta okumaya başladım. Daha önce okuduklarıma, sınıfta bize öğretilenlere hiç benzemeyen şeylerdi bunlar. Hiç bu kadar önemsiz, basit insanlar ve konular için hikâye yazılır mıydı? Bir ev içinin mutluluğunu temsil eden pirinç semaverin, ananın ölümünden sonraki hazin hali insanın içine dokunur bir hüznle yazılmıştı. Stelyanos Hirisopulos gemisinin batırılması. Küçük evlatlık kızın kaybolan bohçası. Uzun yıllardan sonra şehre inen adamın izlenimleri. Hepsi kişinin içine işleyen, yepyeni, değişik, daha önce bir benzerini görmediğim, okumadığım şeylerdi. Belki alışılan anlamda hikâye değildi bunlar. Ama ne değeri vardı hikâye olup olmamasının. Çok üstün, çok değerli, kişiye yeni anlamlar katan bir şeyler vardı bu yazılarda.

Aradan birkaç yıl geçtikten sonra Sait'le tanıştım. Önceleri arkadaşlığımız kolay olmadı. Kimseye güveni yoktu. İçine, kendi dünyasına kapalı bir insandı. Çevresindekilerle çok samimi görünmesine, onlarla içli dışlı konuşmasına rağmen, hepsinden uzaktaydı. O kırıcı, ağır sözleri, küfürleri sanki çevresinin kaba-

lığına, sertliğine, zalimliğine karşı bir çeşit kabuktu. O küfürlü konuşmaları, kabaca davranışları bir savunma yerine geçiyordu. O bu savunmanın gerisinde yeryüzünün en duygulu, en düşünce-
li, en anlayışlı insanıydı. Ama böyle bilinmekten hoşlanmıyordu. Aşırı duyarlığını saklamak, kendini hayatın gündelik akışına, en kaba, en anlamsız bir yaşayışa bırakmak istiyordu. Bunun da sıkıntısını duyuyordu. Hikyeleri, hayatın bu kaba yönlerinin insanı kendi kişiliğinden uzaklaştıran etkilerini açıklayan bir belgedir.

Sait Faik'le konuşmak da zordu. Hele kendisinden daha geçen olanlar için. Kimimiz onunla "onun gibi" konuşmak gerektiğini sanırdık. Karşılıklı küfürlü konuşmalara başlardık. Oysaki o bundan hiç hoşlanmazdı. Anlardım kırıldığını. Kimimiz terbiye-
li davranmaya çalışırdık. Bu defa da o bu efendice hallere kızar, kprrd. Çok zordu Sait'le dostluk etmek. Hele dostu olmak, imknsızdı. Sait'in 50 yıl bile sürmeyen hayatında gerçekten dostu olduğunu söyleyebilen bir tek kişi çıkabilir mi? Sanmıyorum. Yaratılışı bakımından o çevresinde hep aynı insanlar bulunsun istemezdi. Hatta bazen sokak ortasında doğru dürüst konuşurken sizi bırakır, giderdi. Sait Faik'in dost yn bazı günlerinde belirirdi. Bazı anlarında bir dostluk duygusu içinde yanardı. Bunlar kendini en gcl veya en gcsz duyduğu anlardı. O gün size rastlamışsa sizin dostunuzdu. Sokak sokak gezerdiniz Gülhane Parkı'nda aşklarını anlatırdı. Köprüde ene alardınız. Yüksekkaldırım'ın arka sokaklarında birlikte dolaşırdınız, gölgeli bir kahvede sarı defterini açar, yeni yazdığı hikyesini okurdu. Sait Faik'in bana böyle anlarından birçoğunda rastladığını sanıyorum. 1945'ten bu yana, yani dokuz on yıl Sait'le arkadaşlık ettim. Birçok yönlerini, aşklarını, sanatının özelliklerini anlamak fırsatını buldum. Servenlerini kendi ağzından dinledim. Birçok yeni hikyesini ilk defa okumasının tadını duydum. Sait'e ait anıların sayısını birdenbire hatırlanamayacak kadar çok. Bazı günler öğleden sonra beraber oluyorduk. Beyoğlu'nda karşılaşırdık. Bir-

iki sinemaya girer, çıkardık. Saatlerce bir aşağı, bir yukarı dolaşırız. Sonra bir sinema kapısı önünde, bir köşe başında bir gölge gibi yanımdan silinip gittiğini görürdüm.

Bir bahar günü Sait Faik ve Orhan Veli ile birlikte yaptığımız bir Boğaz gezintisini hatırlıyorum. O gün Beykoz'a kadar gitmiştik. Vapurumuz küçük bir şeydi. Üçümüz kenar sıralarda oturmuştuk. Bütün Anadolu iskelelerine uğrayanını aramış, ona binmiştik. Üsküdar'dan Beykoz'a kadar her iskelede Sait beni sınavaya çekmişti: "Şu iskeleyi anlatmak gerekirse neresinden başlarsın?" Anadoluhisarı iskelesinin yanında küçük bir kahve vardır. Onun önünde durmuştuk. "Haydi, dedi, mademki hikâyecisin, şu kahvede ilk gözüne çarpan nedir, söyle bakalım?" Baktım, üç dört kişi oturmuş kâğıt oynuyor, kahve içiyor, duvarda birtakım renkli basma resimler... İran Şahı'nın Atatürk'le resmi falan. "Bu resimleri belirtirim" dedim. Kızdı birden, "Ulan dedi, o kenarda tek başına oturan ihtiyar sakallı var ya? İşte asıl hikâyeye o be!" Gerçekten denize doğru bir küçük ihtiyar oturmuştu. Yalnız, sıkıntılı bir hali vardı. Vapuru da değil, denizi de değil, kahvenin önündeki o pis suları seyrediyordu. Sait, yol boyunca hep o ihtiyardan söz açtı, durdu. Daha bunun gibi irili, ufaklı anılar kafamın içinde diriliyor. Ama en unutamayacağım anılar, onun yeni yazdığı hikâyeleri telaşla, sevinçle, endişeyle okuduğu anlar... Sait'in birçok hikâyelerini ilk defa kendi ağzından dinlemenin tadını duydum. Bu tadı hep saklayacağım. "Havuz Başı"ndan "Kalinikhta"ya kadar...

Ölümünden önceki yıl içinde Sait hikâyede kuru gerçekliğin tatsız etkisinden usanmıştı. Yetişen genç hikâyecileri bir salgın halini alan "ulanlı" hikâyeye anlayışından kurtarmak, onlara yeni bir yol açmak istiyordu. Bu istekle, öteden beri içinde itilişini duyduğu bazı karanlık izlenimleri ışığa çıkartmak için *Alemdağ'da Var Bir Yılan* kitabında okuduğumuz o sürrealist denebilecek hikâyeleri yazdı. Bu çeşit hikâyelerin çevrede nasıl karşılanaca-

Oktay Akbal'ın "benim şairlerim" dediği dostları için yazdıkları ve onlarla yaptığı söyleşilerden oluşan *Şairler ve Ben*, edebiyatımızda eşine az rastlanır bir vefa örneği.

Oktay Akbal'ın samimi üslubuyla kaleme aldığı portreler, onun gözünden şairleri tanımamızı sağlarken şairlerin hayat hikâyelerini aralamamızı, hayata bakışlarını kavramamızı, yaşama ve yazma alışkanlıklarını yakından görmemizi sağlıyor.

Sait Faik Abasıyanık'tan Nâzım Hikmet'e, Özdemir Asaf'tan Behçet Necatigil'e, Sabahattin Kudret Aksal'dan Salâh Birsnel'e... *Şairler ve Ben*'de edebiyatımızın en özel isimleri bir araya geliyor.

